

פרשת לך
י"א השון ה'תשפ"ג
שנה י"א גליון ה'

סדר קריש לשב"ק	מוצ"ק ר"ת	הדלקת הנרות	לעיוקואוד
9:24/10:05	7:02	5:32	ברוקלין
9:23/10:05	7:00	5:30	ירושלים
8:03/8:40	6:04	4:12	בני ברק
8:05/8:42	6:00	4:26	אלעד
8:04/8:41	6:01	4:19	

רחמי עלי לב

ליקוטי מאמרים ודברי חיזוק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם, ויהי השמש לבנא ותרדמה נפלה

על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו.

במדרש (בראשית רבה מד, טז) וירד העיט על הפגרים, א"ר אסי נסב אברהם מכישה [מקל] והוה מכיש להון ולא היו מכתשין, אף על פי כן, וישב אותם אברם – בתשובה, אמר רבי עזריה לכשיעשו בניך פגרים בלא גידים ועצמות זכותך עומדת להן.

פירוש, וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם, דאף כשיעשו פגרים בלי גידים ועצמות, לבסוף יגאלו בזכות התשובה ע"י המעוררים.

הנה רמז לנו שבכל דור ודור לעולם יהיו אנשים צדיקים כאברהם שיעוררו בניו לתשובה ובכך יגרמו גאולתן.

אבל שוב כתיב, ותרדמה נפלה על אברם, הראה לו שבסוף הימים ידמו גם המעוררים, והכל ישקע בשינה ובתרדמה רוחנית, וכמאמז"ל (סוטה מט עמוד א) אין דורש ואין שואל ואין מבקש. וכאשר הרגיש אאע"ה בזה, והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו, אימה גדולה על שיתקיים בנו (איכה ג, ו) במחשכים הושבני כמתי עולם. ובמצב כזה **אין לנו אלא להתחזק בדרכי אבותינו ורבותינו מורשת הדורות.**

שבת הלוי על התורה, מהגה"צ הרב שמואל וואזנר זצ"ל, מכת"י תשל"ב

כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם.

וקשה שהתחיל בלשון יחיד וסיים בלשון רבים, והוה צ"ל כי גרים יהיו זרעך בארץ לא להם.

וי"ל דתיבות כי גר יהיה זרעך, קאי על יצחק, שאע"פ שהיה יחיד ס' שנה קודם שנולד יעקב מכל זאת השלים באותן ס' שנה מספר הארבע מאות שנה (של הגלות).

חשי לב, מהגה"צ ר' חיים שמחה גלוסקין זצ"ל אבד"ק הארעדנאיע (סמוך לפינסק)

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לקל עליון.

וכתבו המפרשים דיש לדקדק דהוי ליה לכתוב ומלכי צדק מלך שלם כהן לקל עליון, הוציא לחם ויין.

...ובזה מובן מקרא נקודש שהתחלנו בו, ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין וקיים מצות הכנסת אורחים, והגם והוא כהן לקל עליון והיה טרוד בעבודת ה', אף על פי כן **לא מנע את עצמו** מלהפסיק בעבודתו ולהוציא לחם ויין לקיים מצות צדקה וגמילות חסדים באברהם ואנשיו, וד"ל.

אמרי שפר בתו"ד, מהרה"ק ר' שמואל פרענקל ז"ע, אבדק"ק דאראג

הוציא לחם ויין והוא כהן לקל עליון.

י"ל עפ"י מה שאיתא פ' שני דייני גזירות דהרוצה לנסך יין ע"ג מזבח ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין ואמרו שולחנו של אדם מכפר, אם השלחן לפני ה' ות"ח מסובין בו וכיון שזה כקרבן ונסכים ממילא הבעל הבית הוא כהן וזה שאמר ומלכי צדק מ"ש הוציא לחם ויין לפני אברהם ושומרי מצותיו ומי לנו ת"ח גדול מאברהם וממילא נעשה זה קרבן ונסכו והוא נעשה כהן לאל עליון.

חתי"ם סופר, בתורת משה

ויאמר ה' אל אברם לך מלאך וממולדתך וגו'.

במדרש (בראשית רבה לט, א) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך ויתאו המלך וגו' (תהלים מה, יב).

ולהבין הענין נראה לי כי מבואר ברמב"ם הלכות דעות (פרק ו הלכה א) שטבע בני אדם ממשיכים אחר בני מדינתו... הדרך הוה לימד ה' יתברך את אברהם אוהבו שאמר לו להתרחק ממעשיהם עד קצה האחרון על כן אמר לו מתחילה לך לך מארצך רצה לומר שימשיך עצמו ממעשה בני מדינתו... שילך מדריגה אחר מדריגה עד שיפרוש ממעשיהם עד קצה האחרון.

לפי זה שפיר מסמיך המדרש לפסוק זה הפסוק שמעי בת וראי וגו' **ושכחי עמך** ובית אביך, רצה לומר שמעי בת כי בתחילה כל עוד שלא נזדכך כראוי נאמר שמעי שאינו בהתגלות רק שמיעה **מרוחק**, ואחר כך כשנזדכך אז וראי היינו **אחר כך יוכל להיות בהתגלות יותר**, ומפרש הפסוק אחרי זה על ידי מה יוכל להזדכך שיבוא להתגלות על כן נאמר מקודם **ושכחי עמך – היינו לפרוש ממעשה בני מדינתו** ואחר כך ובית אביך לפרוש ממעשה אביו ואמו ואז ויתאו המלך יפ"ך היינו אחר כך תוכל לדבק את עצמך באין סוף ברוך הוא וברוך שמו וק"ל.

מאור ושמש, בתו"ד

וישא לוט את עיניו וירא את כל כנר הירדן כי כולה משקה וגו'.

אומר רש"י, הטיע עצמו מקדמונו של עולם אמר אי אפשי לא באברהם ולא באלקיו. אומר הסבא מקלם מרן רש"י זצ"ל, מאיפא לקחו חז"ל להגיד על לוט שאמר אי אפשי לא באברהם ובאלקיו, הלא ראינו שמסר נפשו בשביל לקיים מצות הכנסת אורחים וגם אפה מצות ואומר רש"י שהיה פסח. **אלא אם לוט יכול לעזוב מקום קדוש כבית אברהם וללכת למקום שאנשים הם רעים וחטאים**, אע"פ שהוא עוד שומר מצוות, אבל חז"ל הקדושים הכירו כבר בלוט שבלבו אומר אי אפשי באברהם ובאלקיו, עכ"ל.

הובא בחכמת המצפון, בשם דרכי מוסר מהגה"צ ר' יעקב ניימן זצ"ל ראש ישיבת אור ישראל בפ"ת

ויאמר אברם אל לוט וכו' הפרד נא מעלי, אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה.

ויאמר אברם אל לוט הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה. פ"י, היצר טוב נקרא אברם והיצר הרע נקרא לוט עיין בספרים הקדו שים, והנה כתיב עשר תעשר, ודרשו רז"ל עשר בשביל שתתעשר. וזהו שאמר היצר טוב אל היצר הרע שיפרד מעליו, כי הקב"ה אמר אם השמאל, היינו שתתן צדקה ותעשה כמו שכתוב עשר בשי"ן ניקוד שמאל (עשר), אז ואימנה, אעשה אני בשי"ן ניקוד ימנית (עשר – תעשר), היינו שתעשר בשביל המעשר שתתן, ואם הימין, היינו שתרצה להיות ע(ו)שר בשי"ן ניקוד ימנית (עשר) ולא תתן מעשר, אז ואשמאילה, סוף שלא תעשה שדהו רק עשירית ממה שהיתה רגילה לעשות ותהי' השי"ן ניקוד בשמאל, ומה שהי' צריך ליתן לעניים בשביל המעשר תהי' כל שדהו עושה עתה כך.

רמזי תורה ותלמודות זאב, מהרה"ח ר' זאב שערליץ ז"ל מ"ק ראזוודוב נדפס לפני מעל מאה שנה בהסכמת גדולי דורו

רהשי ההלכה

פסקים ובידור הלכות בדברים
המוציאים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקל חסידים בני ברק, מו"ץ בשבט הלוי
ונח"מ פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

כיצד יש לנהוג כשברך על מאכל שהיה אסור לו לאוכלו וזכר לפני האכילה

א. שכח וברך על מאכל בתענית יחיד ובד' צומות: קיבל על עצמו תענית ושכח וברך על מאכל ולפני שהתחיל לאכול נזכר שהוא בתענית **יאכל ממנו מעט** (פחות מכזית) כדי שלא תהא ברכתו לבטלה, **אבל בד' צומות לא יאכל** ויאמר מיד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ואין לו לחוש לאיסור ברכה לבטלה שהוא בשב ואל תעשה (שע"ת ס' תקס"ח סק"א מברכי יוסף בשם נחפה בכסף ח"א סי' ו', וע"ש שבד' צומות צ"ע להקל וע"ע בשבט הלוי ח"ד סי' כ').

ב. שכח וברך על מאכל במוצ"ש לפני הבדלה: שכח וברך על מאכל לפני הבדלה וזכר לפני האכילה **יאכל ממנו מעט כדי שלא תהא ברכתו לבטלה** (רמ"א סי' רע"א ס"ה ודלא כשנו"מ מהר"ם המובא במג"א שם סק"ב שסובר דלא יאכל, וע"י בשבט הלוי ח"א סי' ר"ה בהערות לשו"ע סי' רע"א בהסבר המוח' ובח"ד סי' כ' במש"כ שא"ז דומה למברך על מאכל שיש בו חשש איסור).

ג. ברך על מאכל ולפני האכילה נתעורר חשש איסור במאכל: ברך על מאכל ולפני שהתחיל לאוכלו **התעורר לו חשש איסור** במאכל **ואפילו בתורת חומרא** [כשיש לה עכ"פ איזה מקור] **לא יאכלו**, ויאמר מיד בשכמלו", משום שאין הוא צריך לעבור בקום ועשה על האיסור אפילו כשהוא בתורת חומרא משום איסור ברכה לבטלה שהוא בשב ואל תעשה (שבט הלוי ח"א סי' ר"ה בהערות לשו"ע סי' ר"ו ובח"ד סי' כ').

ד. שכח וברך על גבינה בתוך ו' שעות מאכילת בשר: ברך על גבינה או על שאר מאכלי חלב בתוך ו' שעות מאכילת בשר **יש להקל שיטעום מעט** כדי שלא תהא ברכתו לבטלה (ע"י בדרכ"ת יו"ד סי' פ"ט סק"א מוזכר לאברהם שכשברך על הגבינה בימות החורף לאחר ד' שעות מאכילת בשר מותר לו בלוע שלא יבוא לברכה לבטלה, וע"י בשבט הלוי ח"ד סי' כ' שכ' דא"י דומה למברך על מאכל שיש בו חשש איסור דהכא לכו"ע סומכין בזה בדיעבד על ד' הפר"ח דסגי בד' שעות בכה"ג, וע"י בספר מנחת לוי יו"ד הלכות בשר בחלב סי"א ובהערה י"ג בשם מורן זצ"ל להקל גם קודם ד' שעות משום שהמתנת ו' שעות לדין אינה מעיקר הדין אלא מנהג וכמבואר ברמ"א סי' פ"ט ס"א).

בידור הלכות

חולה שאינו יכול לברך מחמת שהמקום אינו נקי האם מותר לו לאכול או לשתות בלא ברכה באופן שאין חשש פיקוח נפש אם לא יאכל וישתה

אלא בשבש"ת **שבט הלוי** ח"ו סי' כ"ג כ' מורן זצ"ל **דאין הדברים פשוטים כ"כ**, בדמקום אונסא תנן ברכות כ: לענין **בעל קרי** ועל המזון **מברך לאחריו ואינו מברך לפניו**, הרי הדתירו לו לאכול אפי' פת בלי ברכה שלפניה, ואין לומר דשאני התם דעכ"פ מברך לאחריה, דדבר פשוט הוא **דבאוכל שאר מינים** שהברכה שלאחריו הוא מדרבנן **פטור** הוא מלברך גם **לאחריו**, דהרי הטעם שפטור בע"ק מברכת המוציא שלפניו הוא משום דחיוב הברכה לפניו הוא מדרבנן ולא העמידו דבריהם במקום אונסא וא"כ ה"ה מברכה שלאחריהם בשאר מינים, **ועוד** דאם נימא כנ"ל א"כ יצא מזה דבאוכל כשיעור שמברך לאחריו אסור בע"ק לברך לפניו ובאוכל פחות מכשיעור דאין ברכה לאחריה יברך לפניו, אלא ע"כ דהטעם הוא משום **דבמקום אונסא לא חיבו בברכה**, וממילא למדנו **דאין איסור ליהנות בלא ברכה**, כמו שלא היה איסור זה קודם שתקנו ברכות דרבנן, (ולהעמיד משנתנו דבע"ק במקום שיש חשש פק"ו"ג בהעדר המזון איננו אמיתה של תורה כוסתית כל הענין שם) ולפי"ה ה"ה בנדו"ד כיון שהוא אנוס שאינו יכול לברך במקום המטונף, מותר לו לאכול ולשתות בלא ברכה [וע"ע באבני"א או"ח סי' ל"ז אות ח' ובמנחת שלמה ח"א סי' י"ח אות ט' שהביאו האיה ממתנ' דבעל קרי הג"ל דאין איסור גמור בעצם לאכול בלא ברכה, אלא חיוב רמאי עליה לברך ובמקום שאינו יכול לברך מותר לו לאכול בלא ברכה, וע"ע בפמ"ג משב"ג סי' קס"ז סק"י כע"ז].

אמנם עדיין עומדים לנגדנו דברי הבה"ל שגראה מדבריו **דאיסור גמור הוא לאכול בלא ברכה** וע"כ **אסר לשתות במרחץ** אף שהוא אנוס מלברך, **ועכצ"ל** דהעיקר הוא מש"כ הבה"ל בסו"ד דהלא יכול לצאת מהמרחץ ולברך או להכנס עכ"פ בבית האמצעי של המרחץ ויהרהר שם הברכה, **וצריכים להוסיף קצת על דבריו** דודאי זמן מועט כזה לצאת מהמרחץ או לבית האמצעי אינו בגדר אנוס כלל לפטורו, (ולכן אסור לו לאכול בלא ברכה באופ"י דהרי אסור ליהנות מהעוה"ז בלא ברכה), **אבל זמן ממושך אפי' אינו נוגע לפק"ו"ג שפיר נקרא אנוס, והגדר בזה יראה בעניי דהוא ביטול מזון יום אחד** דהיינו צום שלם דזה ודאי בגדר אנוס גמור וצער, ולרוב גם בגדר המזיק והיינו האי דבעל קרי בברכות [וע"ע בשבט הלוי דבחולה שיש בו סנה שלא יסתכן כשלא יאכל יש לצרף צד נוסף להתר ועפ"י הא דאי' בשו"ע סי' שכ"ח ס"ד דעושין בשבת לחולה שיש בו סנה כל מה שרגיל לעשות לו בחול כשיש בו צורך קצת ואע"פ שאין במניעת הדבר חשש סנה וכמו"כ מ"מ, וא"כ ה"ה הכא מותר לו לאכול בלא ברכה אף כשאין סנה במניעת הדבר, ואף שבה"ל שם ד"ה כל כ' שהרבה פוסקים חולקים ואוסרים לעשות מלאכה שאין במניעתה חשש סנה, היינו במלאכה דאורייתא אבל במלאכה דרבנן כו"ע מודים דמותר וא"כ ה"ה לענין ברכה שלפניה שהוא מדרבנן].

וע"כ **להלכה למעשה מותר לחולה או לשאר אדם הנמצא במקום שאינו נקי שאסור לו לברך שם לאכול ולשתות בלא ברכה אפילו כשאין במניעת האכילה חשש סנה ובתנאי שאינו יכול לצאת משם לפחות במשך יום שלם שבאופ"י נחשב כאנוס ואין עליו איסור להנות מהעוה"ז בלא ברכה**.

שאלה: חולה הנמצא בב"ח ואין גופו נקי או שהמקום אינו נקי באופן שאסור לברך אפי' בהרהור, האם מותר לו לאכול או לשתות בלא ברכה כשאין סנה אם לא יאכל או ישתה, או שמכיון שאמרו חז"ל (ברכות לה.) שהנהנה מהעוה"ז בלא ברכה מעל, אסור לו לאכול ולשתות בלא ברכה כשאין חשש סנה?

תשובה: אי' בברכות לה. ת"ר אסור לו לאדם שיהנה מן העוה"ז בלא ברכה וכל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה מעל, וכ"כ הרמב"ם בפ"א מה' ברכות ה"ב ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואח"כ יהנה ממנו וכו', וכל הנהנה בלא ברכה מעל עכ"ל, ולכאורה משמע מלשון זה דחיוב ברכה קודם האכילה אי"ז רק מצווה אלא איסור גמור הוא לאכול בלא ברכה ולפי"ז גם כשהוא אנוס ואינו יכול לברך מחמת שהמקום אינו נקי אסור לו לאכול כשאין חשש סנה אם לא יאכל, (דאם לא היה איסור גמור אלא רק מצווה לברך א"כ באופן שהוא אנוס ואינו יכול לברך שאינו יכול לקיים המצווה, יאם מותר לו לאכול בלא ברכה).

וע"ע בשו"ע או"ח סי' ס"ב ס"ד לענין קריאת שמע שאף דאם לא הוציא בשפתיו לא יצא מ"מ במקום אנוס או חולי שאינו יכול לדבר אם הרהר קרי"ש בליבו יצא (ע"ש במשנ"ב סק"ז דמ"מ לא יצא לגמרי דהא ק"ל הרהור לאו כדיבור דמי אלא דהקב"ה יקבע לו שחר עבור זה) וכ' הרמ"א דאף לכתחילה יעשה כן אם הוא במקום שאינו נקי ואינו יכול לנקותו משום אנוס, ירהר בליבו ובלבד שלא יהא מקום מטונף לגמרי דאסור להרהר בדברי תורה במקום הטינופת, וכ' הט"ז בסק"א דמזה יש ללמוד דמי שהוא צמא בלילה במטתו שא"א לו ליטול ידיו ולברך יהרהר הברכה בליבו וישתה, וע"י במשנ"ב סק"ח שהביא ממה יהודה שחלק עליו דהרי יכול לעמוד ממיטתו וליטול ידיו, ואין ללמוד מחולה ואנוס שאינו יכול להוציא הברכה מפיו, ואפי' אם אין לו מים ליטול ידיו הרי יכול לקנח ידיו בכותל או בכל מידי דמונקי, ובסק"ט כ' המשנ"ב דבמקום שהוא מטונף לגמרי לא ירהר נוסח קרי"ש או הברכה רק יחשוב בלבו שמחויב ואינו יכול לקיים ויצטער על זה וד' יראה ללבב ליתן לו שחר המחשבה כיון שהוא אנוס, ונראה פשוט דהשתוף בבית המרחץ שלא כדן עושין, דהרי שם אסור אפי' הרהור ואינו אנוס לשתיה זו, ובה"ל (ד"ה שלא) כ' ע"י במשנ"ב במש"כ לענין השתיה במרחץ ששלא כדן הוא ולישנא דהחי"א גרם להם לטעות בזה, ובאמת לעני"ד דבר זה פשוט מאד דאין להתיר משום שהוא אנוס על הברכה שאינו יכול לברך, דזה היה שייך לומר רק אם היו אומרים חז"ל דהוא מצווה לברך, ובאמת הלא אמרו חז"ל ברכות דף לה. דאסור להנות בלי ברכה וכע"ז מוכח ממו"ג בס"י י"ג ע"ש, ולבד זה הלא יכול לצאת מהמרחץ ולברך ולשתות, או עכ"פ ליכנס בבית אמצעי של המרחץ ויהרהר שם הברכה עכ"ל, ונראה מדבריו דאי"ז רק מצווה לברך אלא איסור הוא לאכול בלא ברכה וממילא לפי"ז ה"ה בחולה הנמצא במקום מטונף שאסור לברך שם דאעפ"כ אסור לו לאכול בלא ברכה כשאין סנה אם לא יאכל.

הילולא דצדיקא

גלב"ע
י"ב חשוון
תרע"ט

הרה"ק
רבי משה
משינאווא זי"ע

הרבנות בשינאווא

רבינו היה תלמיד חכם גדול וגם מורה הוראה מובהק, כבר כמה שנים קודם הסתלקותו מסר לו אביו הרה"ק משינאווא זי"ע את הרבנות בעיר שינאווא, וקראו אותו בהערצת כבוד בשם "הרב הצעיר". ולאחר הסתלקות אביו הק' נבחר רבינו לרבה של שינאווא, והתפרסם בכל הגלילות כרב ומורה הוראה מובהק, וכגדול בתורה ובהלכה. רבינו היה נאמן למורשת אביו והיה מצוין במידת האמת שבו, והיה שונא את השקר והחנופה בשנאה שאין גדולה הימנה.

וסיפר נכד רבינו ר' אביש קאנער, זכרוננו כי פ"א הגעתי לצאנז אחרי עריכת השלחן היומי של אא"ז זי"ע, לכן סעדיתי פת צהרים בחדרה של אמי זקנתי הרבנית הצדקנית ע"ה, ושמעתי מפייה שאחד מהקורבים רצה לבוא לאא"ז מהר"ם זי"ע לצאנז לשבות בשבת קודש, ואא"ז זי"ע הודיע לו שאין רצונו שיבוא. אא"ז זי"ע שמע כשאמי זקנתי סיפרה לי זאת, ומיד קרא אותי לחדרו, ואמר לי, אל תחשוב שאיני רוצה שיבוא אלי לש"ק משום שלא שמע בקולי בדבר מסוים, אלא איני יכול לסובלו כיון שראיתי שהוא קם מלאו קומתו בפני איש פחות שבעירו, והרי הוא חנפן, ולכן איני יכול לסובלו לשבת במחיצתו (אוהל קדושים [קאנער]).

הרבנות בצאנז

למעלה משש שנים ישב רבנו בעיר שינאווא לאחר הסתלקות אביו, ומצודתו פרוסה היתה אותם שנים בכל קצוי הארץ. בשנת תרס"ה קנה רבינו קרקע בעיר צאנז, ועבר לגור בה, ואילו בשינאווא מינה את בנו רבי לייבוש מרדכי זי"ע כממלא מקומו, ואת חתנו רבי אלימלך בינדיגר כשותף בהנהגת הרבנות בעיר. בניסן תרס"ה נשלמה המלאכה, ומיד לאחר חג השבועות תקע רבינו אהלו בצאנז, וחנך את ביתו משכן קדשו, [לצד בן זודו הרה"ק ר' לייבוש אבד"ק קרייז והגלילות]. בצאנז היה לתל תלפיות, שכל פיות פונים אליו, לכל קהל ההמונים שהסתופפו בצילו וזחה דמותו מאירה כמלאך הניצב ארצה וראשו מגיעה השמימה, אמנם אין אומר ואין דברים רבים יוצאים מפי הק' בכלל, ובעת עריכת השולחנות בפרט, מלבד פעמים מספר שהקריא דבר תורה מהספר דברי יחזקאל בעת עריכת השולחן, אולם עצם השוהות בצל קורתו השרתה על כולם חרדת קודש מיוחדת במינה. מסופר, פעם אחת באחד מימי חוה"מ סוכות, החסידים שהסתופפו בצילו דחפו זה את זה והפריעו לו לרבינו שהיה אחוז שרעפים במחשבותיו, הרים רבינו לפתע את עיניו הק', ואמר **אם לא תפסיקו לדחוף אגלה את עבירות כל אחד מכם**, ומיד נפל על כל המסתופפים חרדת אלוקים (י"ג אורות ח"א עמוד רנג).

צדיק גזר

פעם אחת נחלו ל"ע אשתו וחמותו של אחד מחסידיו רבינו במחלה ממארת רח"ל ל"ע ול"ע, מיד שלח מברק אל רבינו להזכירם לטובה ולברכה. במברק התשובה שלח רבינו ברכת רפואה שלימה לאשתו, ואילו חמותו לא הזכיר רבינו כלל. ויהי בעת שקיבל ר' ישראל את

תולדותיו

הרה"ק רבי משה משינאווא זי"ע, נולד לאביו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת יוטא דבורה ע"ה, בת הרה"ק רבי מרדכי מהולשיץ זי"ע, חתן בעל האריה דבי עילאי, חתן בעל הישמח משה, ביום ט' מנחם אב שנת תר"ב, ויקרא שמו בישראל על שמו של זקינו הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע שנסתלק שנה אחת קודם לכן, ביום כ"ח תמוז תר"א. כשהיה ילד נער נפטרה עליו אמו, ולכן נתגדל אצל דודו בצאנז, הרה"ק ר' משה אונגער זצ"ל, חתן הרה"ק הדברי חיים מצאנז זצ"ל, כאן גדל ונתחנך הנער ושאף אל תוכו את הדרך המיוחדת בעבודת ה' עפ"י מסורת זקינו הק'.

במעליו יתנר נער

כבר בילדותו ניכרו בו ניצוצי קדושה, והיה לשם דבר בחצר הקודש בצאנז, שם שקד על התורה ועל העבודה יומם ולילה. הרה"ק הדברי חיים רחש לנכדו חביבות מיוחדת מגודל פרישותו בעבודת ה'. ומסופר שפעם אחת אמר הד"ח זי"ע לנכדו ה"ה רבינו בזה"ל, **'משה'לה אני מקנא בך שקל לך להיות ירא שמים, מכיון שנולדת בלי שום גשמיות רק כולו רוחניות'**.

עוד מסופר כי כששהה הרה"ק התפארת שלמה מראדאמסק זי"ע בצאנז התבונן בר' משה'לה שהיה אז בחור צעיר לימים, ועמד מאחורי כסאו של זקנו הק' בעל הד"ח, כה התפעל הצדיק מפניו הקורנות של רבינו עד ששאל את מרן הדברי חיים שיאמר לו מי הוא הבחור הלז שפניו קורנות מגודל הקדושה שבו, אמר לו הדברי חיים בזה"ל, **'נכדי הוא וכבר נושא מאות יהודים על כתפיו'**.

האיש מקדש

בהגיע לפרקו בא בברית האירוסין עם בת הגביר החסיד ר' מאיר צבי הירש טעננבוים מבריגל. אודות קשר שידוכין זה, היתה זאת אחר שהתבטא פעם אביו הק' הדברי יחזקאל משינאווא, שמי שישלך כן וכך נדן יזכה בבנו כחתן לבתו, באותו המעמד היה שם ר' מאיר צבי הנ"ל, ובשומעו את הדברים מיהר מיד והניח את כל הסכום על שלחן הרה"ק משינאווא זי"ע, ובוה זכה לחתן קדוש כזו.

שמחת הנישואין התקיימה כעבור כמה שנים בין יום הקדוש לסוכות, בראש סעודת הנישואין ישב זקינו הרה"ק הדברי חיים שאמר בחיבתו, כי מתאאר הוא מאוד במחותו ר' מאיר צבי שכן קרוב הוא ממנו **בדור אחד** להרה"ק הר"ר העשיל מקראקא זצ"ל.

לאחר חתונתו דר רבנו תקופה מסוימת בבריגל סמוך על שלחן חותנו. מסופר כי זמן מה לאחר החתונה באה הרבנית וסיפרה לאביה בכאב, כי בעלה האברך יש לו מנהג משונה, שאחר חצות כאשר הוא קם לעבודת הבורא אינו מתיישב במיטה ויורד כדרך כל אדם, אלא הוא מפיל עצמו מהמיטה לארץ. אביה מיד בשמעו הדברים האלו נכנס להרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע וסיפר לו על התנהגות נכדו כי משונה היא מאוד. הרה"ק הד"ח הרגייע ואמר לו הנח לו להתנהג כדרכו בקודש, כי כל זה הוא עבודת קודש הוא.

המברק מהדואר, בדיוק אז התקיימה הלוויית חמותו ל"ע, ואילו אשתו הבריאה בזמן קצר ונתקיימה בה ברכת רבינו.

בעיר צאנז התגורר יהודי בשם ר' יהודה לייב לוסיג ז"ל, שהיה מוכר ואהוד מאוד על יושבי העיר. לימים נקלע לרע בעסקיו והוא הזמן למשפט פלילי, להיות הקטיגור שונא ישראל מובהק חשש ר' יודא לייב לתוצאות המשפט. לפיכך ביום המיועד לעריכת המשפט נכנס אל רבינו בכדי לקבל ברכת קדשו, ורבינו בירכו שיצא לצדק במשפטו, בהוסיפו בברכתו **שיהיה לקטיגור מפלה**. והנה כמאמר חז"ל צדיק גוזר והקב"ה מקיים, עמד הקטיגור לשאת את דבריו בעת המשפט, צנח הוא לפתע ארצה ומת בו במקום במיתה חטופה, ויראו כל הנוכחים כי יד ה' היתה בו, ויהי לקידוש ה' גדול בקרב כל יושבי המחוז.

אשכבתיה דרבי

בסוף קיץ תרע"ח גילה רבינו באזני בני ביתו ומקורביו כי ברצונו לחזור לביתו בצאנז, [אחר שברח משם בעת תרע"ד הארץ כשפרצה מלחמת עולם הראשונה בשנת תרע"ד]. כל הבקשות להניאו ממחשבתו לא הועילו, וכמה ימים לפני ר"ה שכרו בעבורו קרון מיוחד ברכבת, ויסעו מווינה ויחנו בצאנז. ימי הרחמים והרצון משך כל ימי חודש תשרי בחצר קדשו, לוו הפעם במשמעות מיוחדת אחר שהרגישו כולם כי רבינו מתכוון לעבור לעולם שכולו טוב. תנועותיו והליכותיו רמזו כי עסוק הוא בהכנות עילאיות הרחוקות מהשגת בני אדם. בימיו האחרונים לחייו עלי אדמות נחלה רבינו מאוד, הידיעה על מחלתו עשתה לה כנפים והביאה רבים מאנ"ש לצאנז, ובראשם הגה"ק מנאסויד זצ"ל, שהדאגה לשלום הרבי לא נתנה להם מנוח.

לפני הסתלקותו אחר מלחמת העולם הראשונה כשעדיין לא הוקמה מדינת פולין, אמר רבינו שאינו רוצה להיות ביחד עם פולין הרשעה. ואכן ויהיה לפלא כי שבועות מספר אחר הסתלקותו קמה מדינת פולין, מה שלא חשבו כלל להיות במציאות כן.

בערש"ק י"ג מרחשוון תרע"ט הרגישו בני ביתו כי הוא מכין עצמו לעבור לעולם שכולו טוב, כי ראו הקפדתו ששום בן אדם לא יעמוד מול פני קדשו, הרה"ק מנאסויד זצ"ל שהיה חסיד נאמן לרבינו נעמד בחצר השני מול פניו במרחק עצום, אך רבינו הרגיש בזה מיד, ואמר **מה הוא רוצה ממני???**, ומיד ציווהו לילך משם, והבינו כולם שהרה"ק מנאסויד זצ"ל עושה פעולות להחזיקו בחיים.

בערש"ק לפני הדלקת נרות שב"ק עלתה נשמתו השמימה בקדושה ובטהרה. מיד עם צאת השבת התעסקו נכדיו רבי אביש קאנער זצ"ל ורבי ברוך מטשחובי זצ"ל בטהרתו, והמוני בית ישראל שנתקבצו מהעיר והגלילות כדי ליתן כבוד אחרון לרבינו הק', ליווהו למנוחת עולמים בצאנז, באוהל סמוך לזקינו מרן הדברי חיים זי"ע.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(מקורות י"ג אורות, אוהל קדושים)

באור החסידות

מתנה טובה ו'אמונה' שמה

"והאמין בה" ויחשבה לו צדקה". מבאר המלבי"ם שעל ידי שאברהם האמין בהש"ת ובהשגרתו הפרטית, לפיכך התנתק מכל דעותיו הקודמים שנמשך אחר האצטגנינים, והאמין בבירור שאינו נתון תחת שליטת המזלות כי אם תחת ההשגחה הפרטית. ועל מה שפירש רש"י "ויחשבה לו צדקה" שהקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו. המלבי"ם לפי דרכו פירש, שכשחקר אברהם באיזה זכות ישנה השם את המזל, וישדד את המערכה בעבורו, אם הוא על פי מעשיו וזכותו, או הוא מצד החסד לבד, היה קטן בעיניו לחשוב שזה הוא על פי מעשיו מצד המשפט, כי דומה היה בעיניו כי אין לו זכויות ומעשים טובים שיוכה בהם, וחשב שזה עושה לו זה מצד הצדקה העליונה ובחסד השם שלא מצד זכות. וזה מה שאמר הכתוב "ויחשבה לו צדקה", כי אברהם חשב כי מה שהבטיח לו הקב"ה לשדד המזל עבורו, אין זה מצד מעשיו שהוא ראוי לכך, אלא ויחשבה לו צדקה, שהוא מצד הצדקה העליונה.

פירוש מחדש ונפלא מצינו בספר אילת אהבים (למהר"ש אלקבץ, שיר השירים ד, ח) שכתב הפשט בזה "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה", כי כשהגיע אברהם למעלת האמונה, החשיב לאותה אמונה כמתנה טובה הניתנת לו מאת מלך מלכי המלכים בצדקה רבה.

והוסיף וכתב, שקרוב לפירושו זה מבאר התנא האלוקי רשב"י בזהר הק' (חלק א דף ע, ב) רק שהיסיב מילת "והאמין" על הבטחת זרע כמו שנאמר (טו, ה) "כה יהיה זרעך". ותיבת והאמין, מתפרש כמו ויאמין, שהקב"ה בא לבשרו לאברהם שזרעו יאמינו בה, ודבר זה חשבו אברהם לצדקה.

הרי לנו שאברהם זכה לו ולדורות אחריו, כי מאחר שכבר טעם והרגיש במתקנות החיים על ידי מחשבות האמונה, ממילא לא חס רק על עצמו, אלא חישב ודאג על המשך הדורות שחס ושלום לא תסור מהם כח האמונה.

עוד איתא בזהר הק' (לפרשת וירא, קיב, א) שבתרם ירד אברהם אבינו למצרים היה נצרך להתקשר בעבודת האמונה, וכמשל למי שיוודע בעצמו לעומק בור ודות, שקודם לירידתו קושר לגופו חבל עבה שיוכלו למושכו שלא ישתקע שמה. ואברהם היה ירא לנפשו מטומאת וערוות מצרים, וידע להקיץ עצמו מבעוד מועד בכח האמונה שלא יתנתק מקשר זה.

הדברים מפורשים בתורת משה: למרן החתם סופר ז"ע (בפרשתנו) שעמד על קושיית הרמב"ן שתמה בפסוק זה "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה", וכי אברהם אבינו שהיה ראש למאמינים למה נחשב אצלו לצדקה עצם האמונה, וכי סלקא דעתך שצדיק גדול כמותו שהשריש יסוד האמונה בעולם, ויצא ללמד את כל בני תבל דרכי הבורא, היתכן שהוא עצמו לא יאמין באמת.

ומתריך מרן החתם סופר לפענ"ד: שמה שכתוב כאן "והאמין" הוא פועל יוצא על שהאמונה היתה כל כך גדולה אצלו, עד שנשרש בלבו ליסוד מוסד, והנחיל אותה לבניו עדי עד, עד סוף כל הדורות, כאדם המנחיל את בנו טבעיו והרגליו. עד שהגיע השיעור שאף כשהיו בניו משוקעים בטומאת מצרים ונשתקעו הרבה בתוכה ובתעבותיהם, סוף כל סוף תוקף האמונה היה גדול ועצום בנפשותיהם וננאלו בזכות האמונה. ועל תוספת האמונה הזאת נשתבח כאן ונחשב לו כלפי שמיא לצדקה, עכ"ל.

עוד יתורצו ענינים בפרשה, ובראשונה, שיה ודאי שכוונת אברהם אבינו שאמר "אנכי הולך ערירי", היה מכוון למען כבוד ה'. כי זאת היתה לחם חוקו להשריש בעצמו האמונה שהשיג בכוחות עצמו, ולהנחילה לדורות אחריו, ואחת היתה שאלתו בלתי למען האמונה הנצחית שתעבור במסורת אבות מאב לבן מדור לדור.

עוד זאת, האמונה כשלעצמה היתה כל כך חזקה ואיתנה אצלו, שלא ראה ויחשב בתועלת עצמו כלל וכלל, ואף שעבר והתנסה בעשרה נסיונות, וביניהם בכמה הבטחות וציונים מאת ה' שעל פי שכל בני אדם נראה כסותרים זה את זה, שהיה הבטיחו הקב"ה "כי ביצחק יקרא לך זרע", ושוב נצטווה לעוקדו לעולה על גבי המזבח, שלכאו ע"פ סברא פשוטה יש בכך משום כדי לתריך עצמו כיון שנאחו בדברי האמונה בהבטחה הראשונה, ומדוע תשתנה דעת עליון לבטל הבטחת הזרע.

אלא שמאחר שאברהם אבינו ביטל כל ישותו והלך בתמימות למעלה מהדעת, ממילא לא היה רצונו להביא האיק תתקיים ההבטחה במלואה, והאמין בהשם, שדוקא על ידי שיקיים דבר השם מהחל ועד כלה יוצא מהכלל, בכך תתקיים רצון העליון שזהו למעלה מהשגת אנוש, וללא כל תכלית והנאה של תענוג עצמי וממשי בעולם הזה, אלא כדבר רוחני ללא טעם ושכל.

אשר על כן, אמונת האבות זהו חוק ולא יעבור, ותחילה לראש יש לקבל זאת בלב שלם, אולם לא די לנו בכך, ועל כל יחיד מוטלת העבודה להוסיף מדיליה תוספת אמונה, וכמו שכתב בספה"ק שני לוחות הברית (עשרה מאמרות מאמר א' ה' אחת) על פי דברי החובת הלכות בשער הייחוד. וזהו שכתוב (דברי הימים א, כח, ט) "דע את אלקי אביך ועבדהו", שבנוסף על האמונה האלקית שמכח האבות העוברת בקבלה איש מפי איש, יש להשיג בכח עצמו. והדרך להשיג ולקנות אמונה, מאריך שם השל"ה הק, על ידי שישקיע שכלו בחממת התורה על כל חלקיה, שהוא הטוב המוחלט, ובכך תתפשט אצלו בחינת האמונה הראויה, שהרי בתורה טמון וגונו כל שורשי יסודות האמונה.

בד בבד, על ידי שיהווה האדם בעצמו שוב ושוב בחובת האמונה, עד שתהא השלכות עולה מאליה, כמו שהעיד על עצמו הר"ק רבי פנחס מוקארין ז"ע שלמד הספר חובת הלבבות אלה פעמים (מובא בהקדמת הפירוש לב טוב) ועל ידי זה זכה להגיע לדרגה גדולה בעבודת הבורא.

נצור לשונך

עפ"י סדר הלימוד היומי

הלכות שמירת הלשון

יא חשון- הלכות אסורי לשון הרע - כלל ד

כלל ד. בכלל זה? באר אסור לשון הרע מבין אדם למקום. ותקון על חטא זה, ובו י"ב סעיפים:

א. אסור לספר על חברו, אפלו שלא בפניו, והוא אמת. דבר שיחבנה על ידי זה, ולא מבעי (פרוש, ואין צריך לומר) בדברים של גנאי בעלמא, כגון לזכר עליו מעשה אבותיו וקרוכיו או לזכר עליו מעשיו הראשונים, בין שהיו דברים שבין אדם למקום או דברים שבין אדם לחברו, כיון שהוא מתנהג עתה בשורה, אסור לגנותו בזה ולשון הרע מקרי. אלא אפלו אם קאהו זה מקרוב בינו לבין עצמו, שעשה דבר שאין ראוי על פי הדין, והוא מהדברים שבין אדם למקום, (ובדברים שבין אדם לחברו, יש בזה חלוקים רבים, ונבאר אם ירצה ה' לקמן בכלל י). גם כן אסור לגנותו בזה, אפלו שלא בפניו, אם לא על פי הפרטים המבארים לקמן בסעיף ז'.

והגה"ה - ודע, דכל זה בסתם איש יש"ר, כמו שיבאר לקמן בסעיף ג', אכל אם נתברר לו לפי הענין, שסבת העון הוא מפני שיש בו אפיקורסות, חס ושלום, על איש בזה לא נצטוינו בלאו ד"לא תלך רכיל", שאיננו בכלל "עמיתך", ופרטי דין האיש הזה מבאר לקמן בכלל ח'.

וממשיכים לסעיף ב

מקדש מעט

ואיכור שיחה בשעת התפילה

בעניני השיבות עניית אמן

וישמע אברם כי נשבה אחיו

בפרשתנו כתיב, וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדף עד דן. ובספה"ק קדושת לוי מהרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע כתב: המספר הוא בגימטריא ש"ח הוא לשון דיבור על ידי הדבור השפיל אברהם את המלכים וגם דבור הוא לשון הנהגה ולשון דבר אחר לדור וגם ש"ח הוא לשון השפלה שוהה עמוקה להשפיל בו את הרשעים האלו, ע"כ דברי דקשו.

לעניינו, אנשים מתפללים שוב ושוב שיענה לנו הקב"ה לכל משאלות לבניו לטובה אכיה"ה, אמנם לפעמים אם יש איהו ש"ח בבית המדרש - שמדברים בשעת התפילה, הרי זה גורם לשון השפלה, והיינו שהתפילה נשאת הכא ואינה עולה לשמים... דבר זה היה פעם אצל מרן הבעל שם טוב הקדוש זיעו"כ"א שנוכס פעם אחת לאיהו בית מדרש באיזה עיריה, ואמר לאנשים, הרי אני רואה שכל הבית מדרש מלא תפילות... והאנשים חשבו שיה דבר טוב, בית מדרש עם תפילות... אמנם ביאר להם הבעל שם טוב הקדוש, דכל הבית מדרש מלא עם תפילות כיון שלא עלו התפילות לשמים... כי אם מדברים בשעת התפילה הרי זה גורם שלא יעלו חלילה התפילות לשמים ונשארים הכא איתנו... (וכן כתוב בפירוש גם ב"עירות דבש" ח"א דרוש ד, וז"ל בת"ד, סכותה בענן לך מעבור תפלה, ומה הוא הענן, הוא אדים והבל שיש בו חטא היוצא מפי... שיחה בטילה בבית הכנסת, ומכ"ש בעת תפלה, הכל הוא עולה בענן ומנוע לתפלה לעלות).

אמנם מה כתוב בפסוק שנועים עם הש"ח (תרת משמע) אנשים - וירדף עד דן. הגימטריא של 'וירדף עד דן' הוא אותו גימטריא גם כמו, הלא ה' (הו"ה) בקרבנו, צריך פשוט להוכיח לאנשים ולזכור בעצמנו שהנה ה' בקרבנו והתפילות שאנו מתפללים הלא כמה להקב"ה, ואין נבקש ממנו אם אנו מושחים בשעת התפילה. (דרך אגב כתוב מפורש ש'וירדף עד דן' - דהיינו שמוטר לרדוף את אותם המדברים בשעת התפילה).